

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

N-rii de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se inapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

pe 1 și 2 săptămâni: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

REGELE CAROL.

În fiecare an, ziua de 10 Maiu este un plăcut privilegiu pentru-ca frații noștri din România să aducă omagiu regelui lor și să-și desmierde ochii privind defilarea armatei, mândria nu numai a Țării Românești, dar a tuturor Românilor, pentru-ca noi toți ne am înălțat prin vitejiile războiului din urmă.

În anul acesta însă 10 Maiu a avut un moment, care s'ar pute numi continuare a marelui jubileu dela 1891, când Regele își serba împlinirea unui pătrar de veac de domnie: *Academia Română* a presintat adevărat în anul acesta M. Sale Regelui Carol o lucrare de mare valoare, „Treizeci de ani de domnie a Regelui Carol I“, vorbirile și relațiuni despre activitatea celui dintâiu muncitor al țării, a suveranului, care în timp de pace a înălțat țeara prin mintea Sa, ear în timp de războiu prin vitejia Sa.

Academia Română, suprema păzitoare a culturii românești a desevărit prin opera sa recentă un fapt care, adevărat, este în primul rând, un omagiu adus marelui suveran și protector al ei, dar nu e mai puțin adevărat, că tot așa de mult va contribui la înălțarea încă a acestei instituțiuni care este și a noastră, a Românilor înafară de regatul României.

Academia Română a salutat pe rege ca pe înaltul protector al tuturor nisuițelor culturale românești. Noi ne asociăm la omagiile ce a presintat *Academia*, pentru-ca din punct de vedere etnic, Regele Carol este și al nostru... Razele soarelui cultural care apare acum în București, ne încălzesc și pe noi, și căldura lor este cu atât mai datătoare de viață, cu cât dacă comunitatea de cultură este singura legătură între Români de pretutindeni, apoi tot așa e de adevărat, că aceasta e și legătura cea mai puternică... Fie că-și duc amarul vieții sub dominațiune rusească, fie că trăesc în împărăția otomană ori că sunt puși pază ai Carpaților, câtă vreme Români vorbesc aceiași limbă și însușirile sufletului lor se manifestă în același chip, ei sânt una: fii ai aceleiași mame!

Și dacă avem cuvânt să ne bucurăm de câte ori represintanții cei mai cu vază ai culturii românești săvârșesc câte o lucrare aleasă, e mai ales pentru-ca tot de atâtea ori pare că ni-se adresează câte o îmbărbătare: să lucrăm pe terenul cultural, și nici o vrăjmașie n'are să ne surpe, — și o mângâiere: câtă vreme una

sântem în cultură, câtă vreme avem un centru de lumină, câtă vreme protector al celui mai înalt așezământ cultural românesc este un cap încoronat, fie vremurile cât de vitrege, Români liberi și cei îndurerați au același scut puternic!

În lunga sa domnie, Regelui României i-s'a dat privilegiul fericit de a lucra nu numai pentru ridicarea unei țeri, dar și pentru întărirea unui neam reslățit în mai multe împărății. Neamul acesta întreg serbează deci, când *Academia Română* aduce omagiu protectorului tuturor nisuițelor culturale românești. Și dacă opera „Treizeci de ani de domnie a Regelui Carol I“ îmbrățișează nu numai momentele politice dar și cele culturale, desevărite și în interesul nostru, a celor d'aici, pionerii cei mai îndepărtați ai Românișmului, evident că în fața evenimentului cultural petrecut la București, nici noi nu ne putem ascunde veselia, ci mai ales ne simțim fericiți, având încă o carte din care putem ceti faptele mari ale unui rege înțelept și a unor sfetnicii luminați cum au fost Brătienii, Rosetti, Ion Ghica și ceilalți, carte care fără îndoială că în istorie rămâne o pagină de aur, pentru-ca ea desvlește nu numai lupte mari, dar și succese mari.

Vremea trece și oamenii uită. Istoria are însă însemnatul rol de a ține mereu vie amintirea luptătorilor cari prin activitatea lor au înălțat popoarele.

Fericiți sânt aceia, căror fiind încă în viață, li-se ridică monument.

Lucrarea *Academiei-Române* este cel mai frumos monument ce o academie poate ridica unui mare suveran... Nu tămâieri din cari să se vadă relațiunile dintre suveran și supuși, ci o conștiințioasă colecțiune de documente și fapte, din cari iese luminos cum un rege înțelept, încungiurat de patrioți neîntrecuți, a știut să facă dintr'o țeară mică un regat respectat, dintr'un popor risipit un neam cu însuflețire pentru tot ce este național...

Și după-cum *Academia-Română* nu putea ridica un monument mai potrivit protectorului seu în viața încă, tot așa domnia Regelui Carol I. strălucită va rămâne îndeosebi prin faptul, că în decursul ei Români de pretutindeni s'au deșteptat la conștiința că toți sânt frați, că în privința etnică nu există hotare, ci din acest punct de vedere primul rege al României este rege al tuturor Românilor.

Cuota. „*Neue Freie Presse*“ aduce știrea că nu e vorba de a se încheia nici un fel provisorat, privitor la dualism, ci guvernele celor două state vor căuta să ajungă la înțelegere definitivă. Spune că nu s'a negociat despre încheierea unui provisorat și că acum este prea de vreme a se vorbi de provisorat dar că eventual va trebui a se trage seama cu acest fel de mijoc pentru a ieși din încurcătură.

Care va se zică, mai târziu tot se va pute vorbi.

Treizeci ani de domnie

a

Regelui Carol I.

(Urmare)

Divanul ad-hoc din Iași motivă, prin pana lui Michail Kogălniceanu, cererea unui Principe dintr'o Casă domnitoare a Europei astfel:

„Pentru-ca unirea Principatelor să producă tot binele ce se așteaptă și în lăuntru și în afară, este trebuință de a se institua un Guvern tare, stabil, respectat în lăuntru de toți și sprijinit în afară de marea familie a Caselor domnitoare; un asemenea Guvern nu ni-l poate da regimul vițios al Domnilor electivi și schimbători, cari istoria este martoră, n'a produs decât anarhie prin rivalitățile și ambițiunile deșilor și multilor aspiranți, slăbiciune și corupțiune prin abuzurile și nepotismul lor, și mai ales năvăliri și războaie prin despartirea țărilor și prin supunerea Domnilor la toate înfruntirile străine.

„Principatele sânt însetate de legalitate, de stabilitate și de demnitate națională, voină a trăi cu însăși viața lor, și aceste nu se pot dobândi decât reintorcându-se la vechiul principiu al eredității Tronului, care în întâiele timpuri ale fundării Principatelor și chiar în urma Capitulațiunilor, a existat în familiile lui Radu-Negru și a lui Bogdan Dragoș, și puindu-se în capul Principatelor-Unite un Principe străin, ales dintre dinastiile domnitoare ale Europei, afară de acele ale Statelor vecine, spre a nu motiva străine înfruntiri.

Ioan Brătianu dădea aceleași dorințe următoarea expresiune în raportul seu către Divanul ad-hoc din București:

„Toți am văzut în istoria acestei țeri, care nu este decât o lungă dramă ce se desfășură de mai mulți secol, că suirea pe scaun a Domnilor aleși dintre noi a fost privilegiul necentenit al înfruntării străinilor în aceste Principate; că scaunul domnesc a fost mărul de discordie a tuturor familiilor influente în aceste țeri, cari, în loc de a-și cheltui puterile lor pentru apărarea și întărirea patriei, n'au făcut decât de a o slăbi prin luptele ce sgândăria nelegiuita lor ambițiune, lupte care ne scurseră mai mult sânge decât ce vârsarăm pentru apărarea mamei noastre comune; și dacă sângele încetă de a curge dela un timp încoace, însă puterile noastre naționale n'au încetat de a se slăbi prin felurite sfîșieri, prin necentenite prădări și prin canalul visteriilor ce pretendenții la Domnie deșertau s'au pentru ajungerea la scaun, s'au ca să se mențină pe dinsul. De aceea Români vor astăzi cu tărie, ca să aibă în capul noului Stat un mădular luat dintr'o familie domnitoare în Europa apuseană. Ei cerând un conducător din aceste dinastii, dau oțezășie Europei că sânt hotărți să meargă în cel mai pe drumul ce însăși ea urmează, adevărat drumul progresului, al civili-

sațiunii. Nici pentru noi Principele străin nu este de o mai mică cheazășie în privința Europei. Solidaritatea ce există între dinastiile europene o să le facă a se interesa la existența noastră națională mai de-adreptul și mai cu dinadinsul, și astfel garanția tractatelor o să fie răzimată, întărită, de garanția intereselor în parte a mai multor dinastii puternice“.

În actul Divanului ad-hoc din București dezvoltător al celor patru puncte glăsuia asupra acestei cestiuni precum urmează:

„Cestiunea unirii Principatelor într'un singur Stat presintă, ca un corolariu neapărat în mintea fie-căruia, cestiunea Șefului noului Stat; și privind mai cu seamă sistemul guvernamental astăzi domnitor în Europa, principiul eredității Tronului în România apare singurul capabil a asigura noului stabiliment politic toate garanțiile de stabilitate, de prosperitate și de tărie, ce-și făgăduesc ai săi fundatori. Ca Principele Domnitor să poată preveni gelosiile și rivalitățile ce ar face neapărat să nască în inutul României un simplu cetățean român chemat la Tronul noului Stat; ca el să nu fie presupus, că are legături luate mai dinainte, că are preferințe pentru cutare sau cutare partidă, familie ori persoană; ca să inspire o deplină încredere supușilor săi, dându-le toate garanțiile de nepărtinire și de neatâr-nare, garanții ce nu ar pute da un Domn pământeau; ca prin legăturile sale de sânge să înlocuiască întru marea familie a Statelor europene și să-i asigure mai bine al lor sprigin; ca să se poată bucura în lăuntru și în afară de autoritatea, de prestigiul ce se cuvine unui Suveran, unui fundator de dinastie mai cu seamă; — pentru toate aceste cuvinte face trebuință ca Principele Domnitor al României să fie ales din una din familiile suverane ale Europei și trebuința aceasta este imperioasă, absolută, căci, caută să o mărturisim, regimul Domnitorilor pământenți este atât de compromis în Moldo-România, în cât astăzi un Domn ales dintre pământenți, chiar de ar fi un om de geniu și de ar avé virtuțile unui sfânt, nu s'ar pute susține mult timp în contra generalei și neștrămuratei dorințe a Românilor de a avé un Domn dintr'o dinastie europeană. Ast-fel, înaltele Puteri garante, în înțelepciunea și solici-tudinea lor pentru Principate, pot vedé, că refusându-se un Principe străin, calamitățile și suferințele, în cari zăcem de secol, nu numai n'ar încetă, ci s'ar înmulți cu un Principe pământeau.“

(Va urma).

Din Dieta maghiară.

— Ședința dela 24 Maiu n. —

Evenimentul acestei ședințe a fost că fiind în discuțiune faimosul proiect de lege privitor la curțile cu jurați, a luat cuvântul și dl Dr. N. Șerban, care arătând șovinismul și în același timp desființarea legii de naționalități (1868) prin actualul proiect, a propus o modificare în sens de a se respecta, la curțile cu jurați, și limba naționalităților. A cerut ca primul ministru să esplice ce înțelege prin „magyar állameszme“, pentru-ca asupra acestui concept în Dieta, și peste tot, în viața statului ungar, se face ori o regretabilă confusiune ori un neiertat abuz.

Vorbirea d-lui Șerban și ideile desfășurate pentru ocrotirea naționalităților, a avut darul să provoace întreruperile sgomotoase ale întregii Diete, unde, așa se vede, nu mai e permis a se vorbi decât în sens șovinist.

Mócsi Antal 'i-a replicat cu stupiditatea: „Și în România sunt Unguri și totuși la facerea legilor nu 'i ia nimeni în socotință. Să așteptăm deci până ce România va da ea cea dintăiu pildă în privința aceasta...”

Dl Șerban a mai fost combătut de Zichy Jenő, Barabás Béla și de însuși ministrul. Se înțelege, că amendamentul ce a propus a și fost respins.

Scrisoare din Budapesta.

20 Maiu 1897.

Novelistică maghiară. — O nouă carte despre nol. — Reuniuni de consum. — Ce facem? — Broderie. — O rugare „Concordiei”.

„Contopirea” Jidanilor cu fiul lui Arpad nu a întârziat de a-și aduce efectele sale. Pe toate terenurile se ved și se simțesc urmările acestei prietenii. În viața publică, în artele frumoase, în literatură.

Poporul maghiar începe a-și lăpăda obiceiurile, credința, tradițiunile, cu un cuvânt începe a se desbrăca de toate acele puține însușiri bune, câte le-a moștenit dela părinți. Insuși caracterul poporului maghiar începe a se schimba sub presiunea Jidanilor așa în cât cu drept cuvânt zice Erdélyi Gyula: „Intr'adevăr în Asia trebuie să căutăm maghiarul, căci aici puțin de tot vom afla din aceea ce se numește maghiar”.

În literatură mai mult se reoglindează spiritul maghiar, adecă jidan. Foile literare, foișoarele foilor politice sunt umplute tot numai de Morții. În timpul din urmă se ocupă Morții cu mare predilecție de obiceiurile, și însușirile poporului român. Dacă te-ai lua după aceste descrieri ale poporului Român, apoi într'adevăr, ar trebui să desprezi de un traiu mai lung, ar trebui ca cât mai curând să cauți să te desbraci de naționalitatea română.

Țeranii noștri sunt prezentați ca simplii tâlhari, oameni crunți, asprii, barbari, pe când toată lumea — afară de Jidani — cunoaște pe țeranul român, că e blând, milostiv. Ba s'au găsit chiar francezi, care ne-au imputat, că blândetea noastră merge până la lașitate. Interesul Jidanilor însă nu permite, ca astfel să fie descris Românul pe cum este.

Așa de pildă un „Rosenzweig Gyula” într'un număr din urmă al lui „Szegedi Napló” spune minuni despre o familie de țeran român. Mult dacă se îndură, ca pe „olăh făta” să o invrednicească cu vre-o însușire mai bună. Tot așa ne descrie și un oare-care Kaldor în „Veszprémi Lapok”. Și în articoli politici și în partea „literară” noii „patrioți” ne prezintă în chipul cel mai mincinos. La defăimarea poporului nostru tind Jidani și pentru asta toate coloanele foilor maghiare stau deschise, ear' Academia maghiară de „știință” se și grăbește a primi în sinul membrilor sei pe acești surghiunitori ai condeiului. Între membrii Academiei de aici jumătate sunt Jidani. Meritele lor literare . . . ? ? ? Cele „patriotice...” nenumărate.

Tocmai acum a eșit de sub tipar un nou volum de schițe sub titlul de „Keleti Páris” ear' de sub titlu „Bukaresti történetek” adecă „Parisul răsăritean” și „Istorieare din București”. Autorul acestor „istorioare” lipsite de ori-ce valoare literară este: „Nimen”. Sub pseudonimul acesta după cum m'am informat se ascunde numele doamnei India U. Hrabovszky, carea a trăit mai multă vreme în București. Narațiunile acestei doamne cuprind scene din viața bucu-reștenilor. Pătura înaltă de azi a Bucureștilor e prezentată, ca lipsite de ori-ce însușiri bune, ca coruptă. Femeile sunt toate proaste — așa scrie doamna Nimen — Insuși ministri, bărbații de stat ai României sunt eroii de frunte ai narațiunilor din „Parisul răsăritean” apărut în Pesta — apusană.

Partidul poporal sau mai bine zis catolic, s'a pus pe lucru — în afară de parlament. El pledează pentru întemeierea de reuniuni de consum, de bănci populare și de alte instituțiuni populare. Și nu fără succes. Partidului acestuia și organelor lui se poate mulțami, că astăzi numărul reuniunilor de consum numai în comitatul Șopron a trecut peste 150.

Avem și noi, ce-i dret patru Reuniuni de consum dar nu cred, ca să fie vre-o legătură între ele. Cele din comitatul Șopron s'au asociat cu toatele. Și nu sunt numai patru ci peste 150. Ar fi vremea, ca lăsând certele la o parte, bărbații puși în frunte, să se cugete și la ridicarea bunei stări a poporului. Prin lamentări, prin jeluiri, că guvernul s'evârșește barbarii, nu vom ajunge departe. Să protestăm dar' în același timp să nu stăm cu mâinile în buzunar, ci să ne năzuim a întemeia tot felul de reuniuni folositoare pentru popor asemenea celor dela partidul poporal.

Cunosc mulți preoți, mulți bărbați, că rora făcându-le imputarea că de ce nu se

apucă ca să facă ceva pentru a scăpa pe bietul popor de sub ghiarale Jidanilor, îmi răspundeau: „D'apoi de ce nu face ceva dl X, că are mai multă încredere la popor, dovadă că pe dlusul 'l'au ales de delegat al partidului național”. Și nu fără adevăr a grăit bărbați din chestiune. Membrii conferinței naționale trec peste 200 și sunt toți oameni, în care poporul își pune încrederea, dovadă, că 'i-au ales. Ei bine, ce fac dlor pentru poporul, care li ține de „aleși” ai săi? Prea puțin! Lus' că pe teremul politicii, nu se lucră aproape nimica, dar' apoi nu înțeleg, cum de nu își iau ostenala de-a lucra și pe alte tărâmururi d. e. pe cel economic. Întemeierea d. p. a. reunitilor de consum nu pot zice domnii, că e oprită de guvern. Prin urmare, ce-i împiedecă ca sa nu stăruie pentru întemeierea astorfel de reuniuni atât de folositoare. Alegătorii români au tot dreptul ca se aștepte o activitate oare-care dela cei-ce 'și-ales. Ar fi vremea dar' ca să se implinească odată și aceasta dorința a alegătorilor.

În curând se va întemeia aici în Pesta o nouă fabrică. Cu aceasta nu am zis mult, căci aici mereu să întemeiază la fabrici. Fabrica ce se va înființa însă este de o mare importanță pentru Maghiari, ba chiar și pentru noi.

Un număr de Maghiari și de indispensabili Jidani, au rugat consiliul comunal al Budapestei, ca să le dăruiască un loc pentru zidirea unei fabrici, adecă pentru zidirea unei lucrătoare de broderii. Consiliul, ori-cât de scump e locul în Pesta, în curând le va și încuviința cererea, căci scopul e cât se poate de — patriotic. În fabrica aceasta se vor aduce adecă tot felul de țerance mai ales de Ciangăi, cari vor broda iile și cămeșile cu un cuvânt se vor ocupa cu tot ce cade în ale broderiei. Vestimintele ieșite din această fabrică se vor vinde îndeosebi la damele, care vor să cerceteze petrecerile în costume naționale. Apoi se vor trimite în Paris în Londra și în genere în străinătate pentru a se arăta că ce e în stare să producă femeia maghiară.

Noi știm ce va ieși din mâna Ciangăitelor dela Săcele și de pe airea. Cămăși cute cu alțițe și bibiluri pe cum poartă Românașii și Româncele noastre ear' Unguroaicele din nordul Ungariei, vor coasă în fabrica din Pesta așa după-cum au învățat dela Slovac. Cam aceasta va fi cusătura lor, aceasta va fi arta genuină maghiară, cu care vor umplea foile străine și din țeară.

Ce privește pe Slovaci, nu cred, ca „fabricanților” din Pesta să le succedă a prezenta cusătura Slovacilor ca lucru de mână a țerancelor maghiare. Ei, deja de

acum trei ani au întemeiat o prăvălie de vestimente naționale, prăvălie care se află în Turci S. Martin. Prăvălia aceasta e întemeiată cu un capital de acții de 25 mii fl. Deja până acum le-a succed a răsturna multe din minciunile presei jidane, ear' cei-ce au cercetat expoziția din Praga, după-ce au văzut cusăturile Slovacilor expuse acolo, nu cred, că să nu mai pună vre-un preț pe lucrările de „artă” ale Unguroaicele.

Ceea-ce a făcut s'ermanul popor slovac, oare n'am pute face și noi, cari totuși suntem mai bine situați materialcește. Ar fi vremea, ca să nu mai îngrămădim capitalele noastre exclusiv numai pentru întemeierea de bănci, și să ne gândim și la întemeierea d. p. și a unui magazin de haine țerânești, cari atât de mult au fost admirate de cătră străini, cari au umblat printre Români. Da' și până la întemeierea unei astfel de prăvălii ar fi destul dacă „Concordia” din Sibiu, ar întemeia un *despărțământ* în care să se vândă vestimente țerânești. Întreprinderea s'ar renta. Cunosc dame, care foarte cu drag s'ar prezenta la baluri, petreceri în costume naționale. Ei bine de unde să cumpere, la cine să se adreseze? În mărginime, în Seliște, cu cusutul iilor cele admirabile se ocupă țerance s'erace, pe care de abia p'argarul comunei dacă le cunoaște. Cum vor pute trimite acestea haine d. p. în Arad sau aiurea? La lucruri de acestea nu să pricep și nici nu ceagă, ca se priceapă. Un astfel de mijlocitor ar pute fi „Concordia” din Sibiu, carea e în nemijlocită apropiere a satelor mărginașe de unde ies cele mai minunate și artistice cusături femeiești.

Pe lângă, că 'și-ar mări veniturile, „Concordia” ar mai îndeplini și o misiune națională. Ar răspândi portul curat național, pe cel care e mai frumos și mai natural, ear' număroșii oaspeți străini, cari cercetează Sibiul desigur nu ar încungiura prăvălia „Concordiei” carea va fi un *museu național de haine românești*. Făcând „Concordia” aceasta, ar face un pas bun și tot mai mult ne-ar întări în credința că „Concordia” e un magazin central dela care toate celelalte reuniuni de consum și tot Românul să-și procure aceea de ce are lipsă.

Blondin.

Din România.

„Drapelul”

Sub titlul de mai sus a părut în București un nou ziar național liberal. În cuvântul redacțional după ce arată că va susține cu credință programul partidului și va lupta îndeosebi pentru a combate presa conserva-

HERO ȘI LEANDRU

(VALURILE MĂRII ȘI ALE AMORULUI)

Tragedie în 5 acte

de

GRILLPARZER

Trad. în metrul original

de

CONSTANTIN BERARIU.

Actul IV.

(Urmare).

Sacerdotul:

Scrisori aduse,
În turn, în locuință ele sânt.
N'ai dor să le cetești?

Hero:

E timp și mâne,
Le voi ceti apoi.

Sacerdotul:

Nu astăzi?

Hero:

Nu acum.

Sacerdotul:

N'ai dor să știi, cum viețuesc părinții?

Hero:

Au fost și 'i-am văzut, sânt sănătoși.

Sacerdotul:

Cum, te încrezi atât?

Hero:

Mă 'ncred, stăpâne?

Simțirea fericirii, ce mă umple,
Învioșând întreaga mea ființă,
În suflet pune 'ncrederea plăcută,
Că toți acei, căror iubire port,
Sânt sănătoși și plini de voe bună.

Sacerdotul:

Ades simțirea minte.

Hero:

Ce nu minte?

Din amăgeli aleg ce e mai dulce.

Sacerdotul:

lante unde-e?

Hero:

Tocmai a plecat.

Sacerdotul:

Prin ale casei întâmplări din urmă
Ea nu mai poate rămâne la noi.

Hero:

Am zis acum, li faceți nedreptate.

Sacerdotul:

Dovadă poți să dai?

Hero:

Eu cred așa.

Sacerdotul:

Simțirea ta —

Hero:

Simțirea mie 'mi spune.

Sacerdotul:

Vreau clar să știu, lante dară plece.

Hero:

Să erți! Tu știi, aice eu decid,
Căci fetele's în seama sacerdotiei;
Cunosc a mele drepturi, ca a mele —
Cunosc, stăpâne, dreptul.

Sacerdotul:

Datorințe;

Așa vroiai să zici?

Hero:

Am vrut, stăpâne,
Și zic acum: Îmi știu și datoria,
Când datorie-i, ce un suflet liniștit,
Cu sine 'n armonie și cu lumea
În fața drepturilor altor oameni pune.

Sacerdotul:

Dar' nu și-n fața Zeilor?

Hero:

Nu judecăm!

Dă-i fratelui și ție câte-o parte;
Prea sus stau Zeii pentru dreptul nostru.

Sacerdotul:

Matură ești.

Hero:

S'apâne! Soarele lucește!
Dar' luna încă scoate flori și earbă.

Sacerdotul:

La drepturi dacă ții atât de tare,
Te rog să erți, că fără învoire
Scrisoarea mamei tale am deschis-o.

Hero:

Ce e al meu, al tău să fie încă.

Sacerdotul:

Eu aș dori, ca să cetești scrisoarea,
E scrisă 'n ea o bună 'nvătătură.

Hero:

Sigur o voi ceti, dar' mâne.

Sacerdotul:

Nu azi! De nu-i prea mult eu te-aș ruga
Acum, îndată s-o aduci.

Hero:

Mă năcăjești,
Dar' ca să vezi tu — încă nu e seară?

Sacerdotul:

Aproape-i

Hero:

Curând aduc scrisoarea.
(foarte amicală)
Să vezi, cum vreau să-ți implinesc
dorința.

(întră în turn)

tori care în timpul din urmă s'a întărit, scrie:

„Ca organ Național-Liberal nu putem încheia această scurtă expunere de vederi, fără să zicem cum înțelegem să justificăm față de conaționalii noștri, ori unde s'ar afla ei, titlul nostru de *Naționali*.

„Dacă viața statului nostru este despărțită de a multor Români, nu tot așa este și cu privire la viața națională Românească. Nu numai pentru noi Români, ci pentru cele mai multe naționalități, viața politică nu se confundă absolut cu viața etnică; și totuși nimeni nu blamează pe Germanii, pe Italianii din toată lumea că se ajută unii pe alții în manifestările vieții lor naționale, că au oare-cum o viață etnică comună.

„Pentru ce oare ceea-ce se găsește firesc la alte națiuni, nu s'ar privi ca firesc la Români?

„Înțelegem a usa de un drept natural când ne interesăm de toate manifestările vieții etnice a Românilor de pretutindeni. Înțelegem asemenea a ne îndeplini o datorie către noi înșine, când favorisăm tot ce poate contribui la cultura limbii românești la apărarea ei de copleșiri străine. Înțelegem a ne îndeplini aceeași datorie, când înțelegem pe conaționalii noștri cu urările noastre în silințele ce fac spre a-și păstra locul la care au drept alături cu alte naționalități.

„Departă de noi ideea de a turbura liniștea statelor ce au Români printre populațiile lor. Dorim din contra ca Români să urmeze a fi și în viitor, precum au fost în trecut, supuși cei mai credincioși ai statelor din cari fac parte; dar ne place să-i vedem geloși de a-și păstra rangul între națiuni, și neatins caracterul distinctiv al gîntei lor.

Alegerea dela Ploiești.

La balotagiul de Duminecă întemplat la Ploiești, a reușit candidatul liberal, dl. Cioculescu, cu 287 voturi contra 215 date dlui Filipescu, candidatul conservatorilor.

Lupta a fost foarte înversunată. Toate competențele partidului conservator au fost la Ploiești să sprigine candidatura dlui Filipescu. Liberalii și-au adunat și ei toate forțele.

Alegerile în Croația.

În ziua din urmă a alegerilor croate de asemeni s'a versat sânge. Au fost omorîți 4 alegători, iar grav răniți 6.

Rezultatul final al alegerilor este: partidul național a câștigat 57 mandate (a pierdut 18), partidul dreptului public 14 (a câștigat 9), partidul Strossmayer 9 (a câștigat 9) Starcevic 2 (a pierdut 1). Dintre cei 4 independenți, 3 sunt cu sentimente opoziționale. În două cercuri nu s'a putut face alegere.

Sacerdotul:

Mișcat mă simt în suflet, când o vîd.
Cuminte și tăcută, 'n totul armonie
Îmi vine, ca să-i zic: ridică ochiul
Și vezi al nenorocului abis,
Ce lângă tine se deschide! Totuși Hero
Prea singură-i și plină de tărie.

De-i las eu timp, deschisul gând al ei
Se va înălța din valul întineric,
Aflând mijloace va salva pe cel
Ce 'n cursa 'ntinsă e ca să se prindă
Fiind-că merită pedeapsă aspră.
Și mai vîrtos atunci va fi pierdută.

Dar poartă vina ea? Când îndrăsnetul
În ruptul capului, ce e oprit, cutează —
Chiar de o atinge 'n felul tinereții —
Complice-i ea? prin semne îl îndeamnă?
Ii dă ea singură mijlocul faptei?

(În foreastra turnului apare lampa)

Ce e? Lucește lampa? O nefericito!
Pedepei, vinei tale ea lucește.

(Va urma).

Sinodul arhidieceșan.

(Date de seamă pentru „Tribuna Poporului“).

Sedința a VI-a (7 Maiu n.)

După verificarea protocolului sedinței a VI-a și după prezentarea unor petițiuni, deputatul Iosif Blaga interpelează: 1. Are Excelența Voastră cunoștință, cumcă protopresbiterul Murș-Oșorheului tractând în Nrii 90 și 91 ai „Gazetei Transilvanei“ chestiunea trecerii în masă a credincioșilor bisericești noastre din comuna Șieu la catolicism și relinoarcerea lor, sub titlul „Nemai-pomenit“ zice: „Așa se vede, că acest succes nu avea să fie de durată și cauza însăși are să devină nu numai celebră și rușinoasă, ci pentru-că mușamalisarea astorfel de cauze a devenit acum de ani de zile regulă în centru, caracterisând și ea destrăbălarea nemai-pomenită și halul în care am ajuns... Vorbind apoi despre delapidarea averii bisericești din acea comună, spune, că dînsul a propus mijloace de sanare, dar' zice el: „În locul lor s'a pus și aci, ca în multe alte cazuri de importanță mai mare sau mai mică, mușamalisare dintre cele mai miserabile“; iar' unde afirmă, că s'a făcut hoții cu banii bisericii prin un contract zice: „și câștigă contractul aprobarea, semnând, ca prin minune biroul și venerabila firmă a consistoriului, minunatul avocat, Dr. Nicolau Olariu“.

2. Este adevărat Excelența Voastră, ceea-ce afirmă protopresbiterul Nicolau Măneagușiu sub propria sa subscriere?

3. E compatibil aceasta, fie chiar și neadeverată cauza, dar' susținută de un protopop, organul Venerab. Consistoriu, — în modul arătat — e compatibil cu vaza și demnitatea consistoriului arhidieceșan, al cărui președinte și cap sunteți Excelența Voastră înalt Prea Săntitul nostru arhiepiscop și Metropolit?

4. E compatibil aceasta cu baza disciplinei și a moralei în biserica noastră?

5. Nu credeți Excelența Voastră, că starea nemulțămitoare din internul bisericești noastre, accentuată de Excelența Voastră în cuvîntul de deschidete, stă în strînsă legătură cu momente de acestea?

Excelența Sa răspunde numai decăt, că are cunoștință despre articolul amintit în interpelație, nu-l cunoaște însă în întregitatea lui. Cu privire la tutrebările speciale nu poate face nici o declarațiune, deoarece ce până acuma încă nu s'a ocupat cu afacerea aceasta; declară însă, că cele amintite în articolul citat sunt lucruri, cari nu se pot suferi în biserica noastră și prin urmare va căuta a lua măsurile necesare pentru urmarea adevărului.

Interpelantele se declară mulțămite, iar sinodul ia spre știință răspunsul.

(Va urma).

Intimpinare.

(Urmare și fine.)

Intre oameni pătimiși și plini de beutură ce aveam se fac? Să cerc să-i liniștesc, dară nu aveam pe cine, căci până ce unii se osteneau de sberături, alții beau în tîcnă, și venind, ocupau locul celor osteniți, ca să meargă și dînsii la bîut.

De sine s'e înțelege, că elementul sînătos a părăsit biserica plin de scîrbă și au lăsat pe bețivi să-și facă de cap, cum și-au făcut.

On. Sinod al tractului Arad făcea mult mai înțelept lucru, în loc de a mă presenta pe mine înaintea membrilor plugari, de nu știu ce om prea din cale afară călcători de lege, de a cerca cauza rului din Cenad și a tînde la sanarea lui și dacă nu s'a făcut, poate nu s'a făcut, că nu s'a știut „unde dai și unde creapă“. Eu de altcum am cerut dela Ven. Cons. urmărirea legală a celor ce au înscenat în acel sinod larma și în urmă bătaia, că ce se va alege, nu știu, dar scandalul din acel sinod descare-se în capul celor ce l'au provocat. Eu nu l'am provocat!

Deocamdată numai atîta referitor la Cenad și spre a fi eruțat să nu spun mai multe altă dată.

2. Că preoții din Pecica ar comite mari neregularități pentru a despoia poporul de dreptul său electoral, nu am nici o știre și în punctul restringerii ori lărgirii dreptului electoral al poporului nu poate fi tînovățită preoțimea, pentru-că restringerea acelu drept, după lege, cade în competența Comitetului și Sinodului parochial, nu a preoțimii.

Dacă însă acea restringere se explică din faptul, că aici nu s'a convocat Sinod electoral pentru alegerea de deputați mireni la Sinodul eparchial și așa Pecica ca comună primă a rămas nerepresentată în acel Sinod, dator sum a-mi precisa ținuta mea în următoarele:

Ca conducător al oficiului parochial, primind la 3/15 Martie a c. circulariul de sub nr. 908, prin carele se îndrumă preoțimea a convoca la 9/21 Martie (când eu aveam să fiu în Cenad) sinoadele electorale pe Dumineca a treia din post (16/28 Martie), l'am comunicat și celorlalți doi colegi ai mei, cari l'au vidimat. La 2/14 Martie primind însărcinarea Ven. Consistoriu de a merge la Cenad pe termenul fixat de același Ven. Cons. pe 9/21 Martie, convocarea Sinodului electoral pentru alegerea a doi deputați mireni la Sinodul eparchial, pe lângă transpunerea circulariului arhieresc, o un concret părintelui dl. Ștefan Tămășdan, carele era tocmai sîptemănar la serviciul divin, în Dumineca din 9/21 Martie și carele avé a l convoca eu atît mai vîrtos, căci la noi în comună esta usul vechiu, dar' bun, ca toate publicările și convocările de sinoade le efectuește preotul sîptemănar. Că cum a rămas convocarea acelu sinod nu știu, fiind eu absent de acasă (la goscie în Cenad!)

Ca să încheie observ, că după înțelegerea prealabile avute în Arad și aici în comună, de deputați mireni la Sinodul eparchial la noi s'ar fi ales cu totalitatea voturilor d-lor Vasiliu Paguba și prof. Romulus Ciorogariu, pentru-că cest din urmă este născuț aici și se bucură de multă trecere între consăngenii și cunoscuții săi; iară celalaltă, ca jude regese, cu ocaziunea comasării pămînturilor a fost un adevărat povăuitor al poporului și simțul de recunoștință l'leagă de dînsul.

La sinodul protopopesc rîu, la cel eparchial și mai rîu. La Cenad rîu, la Pecica rîu, pretutindena rîu.

Unde este gustul de a te mai însufleți pentru ceva bun?!

Vindece-se cauza, nu efectul!

Ioan Evușian,
preot.

NOUTĂȚI

Arad, 24 Maiu n. 1897.

Pentru libertatea de presă. La 23 c. s'a ținut în Pesta marea întrunire de protestare împotriva proiectului de lege prin care guvernul vrea să restrîngă libertatea de presă. Adunarea s'a ținut în dumbrava orașului. Au vorbit Komjathi, Vészi József, Hock, Eötvös Károly și Pfeifer, iar Pósa a declarat. S'a votat o moțiune de protestare.

Distincțiune. Privitor la P. S. Sa dl episcop Dr. Radu, cetim în „Unirea“:

„Ilustrul Arhieru purcezend din motivul, că activitatea neobosită și desinteresată pusă și dovedită atît întru cultivarea literaturii sacre bisericești, cât și în a drepturilor bisericești noastre este deamă de recunoștință, și ca acestei recunoștințe chiar cu ocaziunea solemnă a intronisării sale să-i dea expresiune și dovadă, a aflat în Domnul, ca pe patru bărbați ai clerului să-și distingă cu demnitate ecclésiastică. Ear' acei bărbați sunt: Clarissimi dñi Dr. Vasiliu Hossu, Dr. Victor Szmigelski din Arhidieceșă, Dr. Teodor David, capelan castrens și M. On. Ioan Boroș, paroch și asesor consistorial. Dintre aceștia Dr. Hossu, Dr. David și I. Boroș fuseră nu-

miți protopopi onorari ai dieceșei Lugoșului cu titulele, distincțiunile și drepturile vigente în dieceșă, iar' Dr. V. Szmigelski, as sor onorar tot cu aceleași drepturi“.

„Comertul“ este titlul unei reviste sîptemănale apărută la București; e scrisă în două limbi: românește și franțuzește. În primul loc publică portretul și biografia dlui G. G. Asan, mare comerciant în București. Urăm viață lungă noului confrate.

Necrolog. Din Rășinari se trmite următorul anunț funebrel: *Patru Brote* proprietar, fost c. r. funcționar de stat și președinte al comisunii pentru măsurarea contribuțiunii de venit în comitatul Sibiiului, și-a dat astăzi la 1 oră noaptea — după scurte suferințe în vîrstă de 68 ani — nobilul seu suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pămîntești ale defunctului se vor așeza Sămbătă în 10/22 Maiu a. a. la 1 oră d. a. în cripta familiară din cimiterul comunei Rășinari. Pătruși de adîncă durere aduce aceasta știre. Rășinari 7/19 Maiu 1897. *Jalnicu familie.*

Fuga rușinoasă. În lupta dela Larisa mai mulți ofițeri greci au părăsit corpurile și au fugit. Un locotenent de cavalerie a făcut-o și mai bună. El a fugit cu întreg exadronul ce comanda, și i-a fost așa de mare, în cât nu s'a oprit de cât la orașul Lamia, unde a fost găsit. Toți acești ofițeri au fost prinși și transportați în fortăreața dela Nauplia. Printre ei este și un major.

FELURIMI

Din comanda Romanilor. Din însărcinarea împăratului roman Adrian, — *Clavius Aelianus* a scris un „Regulament de exerciții militare“, din care zilele acestea o foaie sîptemănală militară a scos câteva date interesante și cățiva termeni de comandă. — Astfel, bună-oară, la comanda: *Distal!* ostașii romani se puneau în rînduri cu o iuteală febrilă. La comanda: *In hastam inchina!* sau *In chypeum inchina* — soldații romani iute ca gândul se învîrtiau la dreapta sau la stînga. Dacă însă vr'un „sammul miles“ nu făcea învîrtitura cu destulă iuteală, atunci la comanda *Restituere!* ietreașă compania din nou trebuia să facă cel puțin de 10—15-ori *In hastam inchina*, ceea-ce numai plăcut lucru nu putea să fie nici chiar pe vremea lui Adrian.

Dacă ținem în vedere comanda: *Recipe!* (prinde arma!); *Iuga!* (ia distanța!); *Procede!* (pleacă!); *Ita consiste!* (stăi!) *In rectum redde!* (în șir oblu! etc., — ne putem închipui „plăcuta“ viață a ostașului roman.

ULTIME ȘTIRI

Atena, 25 Maiu.

Guvernul întimpină greutăți mari cu garibaldiștii.

Vrînd să-i împedee a veni dela Pireu în Atena, s'a iscat o încăierare; 2 ofițeri italieni au fost omorîți iar' 6 soldați grav răniți. O parte dintre legionari nu vor să plece în Italia, pentru-că sînt fugari din miliție.

Ei au fost duși la Zuverda și Vomitza.

Atena, 25 Maiu.

În fața declarațiunii lui *Edhem-pașa* că a primit imputernicire de a negocia direct cu guvernul grecesc, ministrul de externe a declarat reprezentanților marilor puteri, că Grecia și-a încercîntat interesele marilor puteri, deci nu poate sta de vorbă cu *Edhem-pașa*. La *Termopile* s'a ridicat deja a doua linie de apărare.

Redactor responsabil: Ioan Russu Ștrianu.

„Victoria“

**institut de credit și de economii,
SOCIETATE PE ACȚII**

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții	fl.	300.000
Fond de rezervă	„	100.000
Depuneri	„	1,000.000
Circulația anuală	„	15,000.000

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comanda.

56- [4]

Diracțiunea institutului.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute la mai multe facultăți de medicină s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficientă și plăcută mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichilor, a beșiciei urului și ale organelor respiratoare etc.

BORVIZ DE PRIMUL RANG

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural de un gust prea plăcut, va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Szegesvary és társai
Deva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Căldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

51- [7]

Josef György,

(comit. Hâromszék). Bodok. (Transilvania).

Mersul trenurilor

(Valabil dela 1 Maiu 1897.)

Dela Arad pleacă:

Cătră Budapesta:

Trenul de Oradea-mare, dimineața	5:10
„ de povară, după amiază	3:56
„ accelerat, dimineața	8:18
„ de persoane, înainte de amiază	11:20
„ „ „ seara	9:35

Cătră Ardeal:

Tren de persoane dimineața	6:30
„ până la Soborșin după amiază	1:50
„ de persoane, după amiază	4:30
„ accelerat, seara	7:02
„ până la Radna, seara	6:40

Cătră Timișoara:

Tren de persoane, dimineața	6:20
„ „ „ înainte de amiază	11:25
„ omnibus, după amiază	5:—

Cătră Seghedin:

Tren de persoane dimineața	4:45
„ „ „ înainte de amiază	8:55
„ omnibus, după amiază	4:10

Cătră Brad:

Tren de persoane, dimineața	6:25
„ omnibus, înainte de amiază	11:52
„ de persoane, după amiază	5:10

La Arad sosește:

De cătră Budapesta:

Trenul de persoane, dimineața	6:05
„ „ povară „	9:10
„ „ persoane, după amiază	3:55
„ accelerat, seara	6:52
„ de persoane, seara	8:47

De cătră Ardeal:

Tren dela Soborșin, dimineața	6:54
„ accelerat, înainte de amiază	8:06
„ de persoane, înainte de amiază	10:50
„ de persoane, seara	8:55
„ dela Radna, după amiază	3:25

De cătră Timișoara:

Tren omnibus, înainte de amiază	10:43
„ de persoane, după amiază	3:44
„ „ „ noaptea	10:55

De cătră Seghedin:

Tren omnibus, dimineața	8:46
„ de persoane, după amiază	6:30
„ de persoane, noaptea	10:35

De cătră Brad:

Tren de persoane, dimineața	8:00
„ omnibus, înainte de amiază	11:—
„ de persoane, seara	6:40